

Na rubu „slikarstva izvan sebe“

Izložba „G1“ Dubravke Rakoci u Galeriji 1, Gliptoteka HAZU, Zagreb, veljača/ožujak 2014.

Za mnoge se teoretičare objašnjenje rezistentnosti slikarstva danas, u doba slikovnog obrata, objašnjava intermedijalnošću i multimedijalnošću, sposobnošću slike da ulazi u kompleksne umrežene odnose unutar pluralnih tehnologija slikovnosti i vizualnosti svijeta. Upravo to sažima intrigantna tvrdnja „Painting is beside itself“. Stvaralaštvo Dubravke Rakoci od samoga se početka njezina bavljenja umjetnošću kretalo na rubu, s jedne strane uvjetovanosti slike kao fizičkoga predmeta u prostoru, a s druge strane rastvaranjem toga rubnog, fizički definiranoga područja u djelovanje boje, kromatskom aktivacijom i prostora slike, i prostora boje, njenih supstancijalnih svojstava čije poimanje u supozicioniranju s konkretnim prostornim parametrima daleko nadilazi objektivne, fizikalne zakonitosti percepcije. U aktualnom radu, intervencijom u Galeriji 1 u Gliptoteci HAZU-a, Rakoci je izostavila jedno od svojih dosad istaknutih sredstava komuniciranja problema slikarstva kao interakcije bojene forme i njene prostorne uvjetovanosti, naime kružni format slikarskoga platna ispunjenog bojom. „Idealna“ ploha monokromnoga kruga platna rijetko je ostajala u svojem prvotno zamišljenom/realiziranom stanju čim se sučeljavala s površinama konkretne prostorne situacije – redovito se nailaskom na arhitekturne „prepreke“ podređivala, prilagođavala, mijenjala, „izvrtala“ narav lica i naličja „slike“, pri čemu su segmentne plohe preklopljenih, savnutih isječaka nastalih pri svakom novom izlaganju ostajala markantno zabilježena. Slika se tako od znaka, od oznake mjesta, pretvara u trag, u proces dokumentiranja vremena.

Usprkos navedenom „odstupanju“ i u najnovijem radu u Gliptoteci Dubravka Rakoci i nadalje, sasvim dosljedno svojim dosadašnjim interesima, upućuje na mogućnost istovremenog i reduciranja, i širenja problemskoga polja slikarstva. Rezovi, zaustavljanja, promišljena ustupanja očistima – svi postupci kojima je i dosad inzistirala na procesualnosti i izvedbe i percepcije unutar prezentne situacije – kontinuiraju se iz forme obojenoga kruga na cijeli izložbeni prostor, na površinama koje su rečeno autoričinim riječima iz zapisa pisanog prigodom ove recentne izložbe: „... opipljiva granica događaja u prostoru.“

Umjesto prenosivoga kruga platna, kao zadana forma sada ostaje unutrašnja površinska opna arhitektonike Galerije 1. I ovdje je, kao i dosad odabir boje intuitivan, onaj manje konkretan, racionalan proces. Potonji, međutim, sada dominira, pa iako je boja nanescena „zanatski znalačkim“, a ne tipično slikarskim postupkom – cijeli sklop ne intendira toliko jedinstvenost, cjelinu prostora, nego upravo suprotno: zahvaljujući dvojno organiziranoj raspoređenosti, sukladno perceptivnom međudjelovanju dviju pomno odabranih boja, one u interakciji s njim, „prelamaju“ taj prostor, poštujući realnu arhitektonsku podijeljenost dvorane postignute uzdužnim protezanjem niza stupova. Bojom aktivirani prostorni odnosi uznemirujuće, nepredvidljivo diktiraju i doživljaje promatrača: on nije tek u slici, nego obuhvaćen interakcijom boja i graničnih prostornih parametara on nužno ulazi u neponovljivo iskustvo (temporarnog) djela. Umjesto imerzivnosti, kakvu intermedijske instalacije u doba zaokreta k vizualnosti u većini slučajeva nastoje proizvesti, Rakoci provocira antagonizme krajnje ekonomičnom adicijom spacijalnih i kromatskih djelovanja i postiže provokaciju događaja boje na rubnim odrednicama izložbenoga prostora, čime i sam promatrač postaje svoj „događaj“. Recentna intervencija Dubravke Rakoci u Gliptoteci potvrđuje stoga suvremene teorijske uvide u praksu slikovnih problemskih diskursa: ona dokazuje da je slikarstvo i rezistentno i „izvan sebe“ – samo pristup ove umjetnice ne podliježe toliko zahtjevu za percepcijom konačnoga značenja medijske nespecificnosti slikarstva, već za refleksijom o prisutnosti slikarstva kao „permanentnom proizvođenju značenja“. Možda baš stoga i ovom njenom izvedbom temporarno definiranog djela kao jedne izložbe u instituciji umjetnosti izrazito, više no ikada prije, djelovanje boje postaje presudno, rizika vrijednim upuštanjem i u nepredvidljive momente izložbe jer, kako je to već Josef Albers zaključio: „Color is the most relative medium in art.“

Tome u prilog govore i završne riječi zapisa Dubravka Rakoci posvećenog recentnoj intervenciji u Galeriji 1 koje uvjerljivo savjetuju da „dalje ne treba objašnjavati“. Slažem se.

Blaženka Perica